

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 184 (XXVIII) — Nr. 509

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Miercuri, 6 iulie 2016

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 288 din 11 mai 2016 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 50 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali	2–9
Decizia nr. 297 din 12 mai 2016 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 14 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, art. 33 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru și ale Legii nr. 455/2001 privind semnătura electronică	10–12
ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
456/946/1.017. — Ordin al viceprim-ministrului, ministrul economiei, comerțului și relațiilor cu mediul de afaceri, al ministrului finanțelor publice și al ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice privind aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli pe anul 2016 pentru Societatea „Litoral” — S.A.	13–15
696. — Ordin al viceprim-ministrului, ministrul economiei, comerțului și relațiilor cu mediul de afaceri, privind aprobarea Procedurii de implementare a schemei de ajutor <i>de minimis</i> prevăzute în cadrul Programului de dezvoltare a activităților de comercializare a produselor și serviciilor de piață	15
2.385/C. — Ordin al ministrului justiției pentru aprobarea formularului de raportare prin care băncile transmit, în condițiile legii, către Agenția Națională de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate situația la zi a sumelor de bani sechestrate prin ordonanța procurorului sau prin încheierea judecătorului de cameră preliminară ori a instanței de judecată, precum și a dobânzilor acumulate	16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 288**

din 11 mai 2016

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 50 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali

Augustin Zegrean	— președinte
Valer Dorneanu	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Marieta Safta	— prim-magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Luminița Nicolescu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 50 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, excepție ridicată de Șerban Bică în Dosarul nr. 11.469/215/2016 al Judecătorei Craiova — Secția civilă și care constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 621D/2016.

2. La apelul nominal este prezent autorul excepției. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Președintele Curții Constituționale dispune a se face apelul și în dosarele Curții Constituționale nr. 646D/2016, nr. 653D/2016 și nr. 677D/2016, având ca obiect aceleași excepție de neconstituționalitate, ridicată de Mihai Tociu în Dosarul nr. 8.227/303/2016 al Judecătorei Sectorului 6 București, de Sebastian Valentin Bodu în Dosarul nr. 8.085/303/2016 al Judecătorei Sectorului 6 București și, respectiv, de Elvira Stavăr în Dosarul nr. 5.576/196/2016 al Judecătorei Brăila — Secția civilă.

4. La apelul nominal răspund domnul Mihai Tociu și domnul Sebastian Valentin Bodu, lipsind celelalte părți, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

5. Având în vedere obiectul identic al excepțiilor de neconstituționalitate ridicate în aceste dosare, președintele pune în discuție, din oficiu, problema conexării lor. Părțile prezente sunt de acord cu conexarea. Reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de conexare a cauzelor.

6. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul autorilor excepției de neconstituționalitate.

7. Domnul Șerban Bică realizează o prezentare structurată pe puncte, prin care ridică mai multe probleme, de ordin teoretic și practic, pe care le presupune reglementarea criticată. Susține, în esență: „nonsensul sintagmelor «minimum-dar nu mai puțin de», care de fapt înseamnă «cel mai puțin dar nu mai puțin de» și care pune la îndoială sensul textului de lege, lăsând la o parte că este hilar”. Arată că există municipii în România care nu au 100.000 de locuitori, cu consecința discriminării candidatului

independent, care trebuie să facă o muncă suplimentară pentru a strânge 1.000 de semnături de la mai puțini cetățeni care pot avea simpatii politice conturate în alt sens, exemplificând cu municipiul Miercurea-Ciuc, și situația unui candidat independent de origine română la primăria acestui oraș. În continuare, pentru a ilustra dificultatea îndeplinirii condiției prevăzute de lege, prezintă ipoteza unei candidate independente, a unui candidat independent, care e obligat prin natura profesiei să facă lungi deplasări în țară și străinătate, a unui candidat independent care se află temporar în scaun cu roțile, sau care se află într-o indispoziție temporară sau situație de boală. Prezintă, comparativ, situația din „țări cu democrație consolidată”, arătând că numărul de semnături pe care legislația acestora îl prevede este simbolic față de numărul populației. Astfel, de exemplu, pentru Londra sunt necesare 300 de semnături. Solicită admiterea excepției de neconstituționalitate, susținând că textul de lege criticat încalcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (2) și (3), potrivit cărora România este republică și care consacră pluralismul politic ca valoare supremă, ale art. 2 referitoare la suveranitate și exercitarea acesteia, ale art. 4 referitoare la solidaritatea cetățenilor și criteriile de nediscriminare, precum și ale art. 16 alin. (3) referitoare la egalitatea de șanse între femei și bărbați. Depune concluzii scrise la dosarul cauzei.

8. Domnul Sebastian Valentin Bodu susține că normele criticate încalcă prevederile art. 26, 37, 38 și 53 din Constituție. Astfel, dreptul de a fi ales este un drept electoral fundamental, ce trebuie corelat, conform art. 20 din Constituție, cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și tratatele la care România este parte, printre care Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice care, la art. 25, se referă la dreptul și posibilitatea oricărui cetățean de a alege și de a fi ales fără restricții nerezonabile. Or, norma criticată consacră o restricție nerezonabilă. Invocă Decizia nr. 75/2015 a Curții Constituționale, arătând că modificările legislative operate ca urmare a acestei decizii, respectiv posibilitatea înființării partidelor politice cu trei membri fondatori, rămân o formă fără fond, fără aplicabilitate practică, câtă vreme candidații partidelor politice trebuie să obțină numărul de semnături prevăzut de art. 50 alin. (2) din Legea nr. 115/2015. Mai mult, câtă vreme candidații trebuie să treacă prin filtrul alegerilor, existența unui număr de semnături este inutilă, criteriul de reprezentativitate fiind atins în mod evident prin votul efectiv dat de alegători. Nu în ultimul rând, este recunoscută reticența alegătorilor de a semna pentru susținerea unei candidaturi, și asta nu neapărat din lipsă de simpatie pentru candidat sau față de politicieni, ci pentru a evita dezvăluirea unor date cu caracter personal sau chiar a afinității politice. Dreptul pozitiv trebuie să urmeze realitatea socială. Această realitate arată că partidele folosesc baze de date. Existența listelor de semnături de susținere a candidaturii nu are nicio legătură cu realitatea socială, astfel că

prevederile art. 50 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 este în totală disonanță cu aceasta. Solicită admiterea excepției de neconstituționalitate astfel cum a fost formulată și depune concluzii scrise la dosar.

9. Domnul Mihai Tociu arată că vine din postura cetățeanului, pentru a prezenta cum se vede de pe stradă legea electorală și aplicarea ei. Susține, în esență, că dispozițiile art. 50 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 consacră un mecanism de blocare a candidaților independenți, care pot pune în pericol hegemonia politică actuală. Caracterizând situația sa personală și modul cum a decurs strângerea semnăturilor în ceea ce îl privește, precum și în privința altor candidați independenți, învederează dificultatea de îndeplinire a condițiilor prevăzute de lege, arătând că limita pe care acestea o instituie este imposibil de atins de către cetățenii obișnuiți. Spre deosebire de aceștia, partidele au logistica ce le permite strângerea de semnături. Este apanajul Curții Constituționale să decidă, și întrebarea pusă este dacă se dorește să se permită accesul unor candidați autentici sau nu. Cu referire la argumente tehnice, susține că aceste semnături nu pot fi obținute în mod practic, astfel încât condiția stabilită de legiuitor nu e o barieră constituțională față de candidaturi abuzive, ci o imposibilitate. Depune la dosar un document referitor la candidatura sa la Primăria Sectorului 6 București.

10. Având cuvântul, reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate arătând că, potrivit art. 73 lit. a) din Constituție, legiuitorul ordinar este singurul în drept să reglementeze sistemul electoral. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, dreptul la alegeri libere nu este absolut, legiuitorul având o marjă de apreciere în reglementarea modului de exercitare a acestuia, cu condiția să nu îl lipsească de conținut. Prin dispozițiile criticate nu este încălcat nici dreptul de a fi ales și nu se creează discriminări.

11. După strigarea dosarului se prezintă doamna Elvira Stavăr, care depune concluzii scrise la dosar.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, reține următoarele:

12. Prin Încheierea din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 11.469/215/2016, **Judecătoria Craiova — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 50 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali**, excepție ridicată de Șerban Bică.

13. Prin Sentința civilă nr. 3.835 din 30 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 8.227/303/2016 și prin Sentința civilă nr. 3.825 din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 8.085/303/2016, **Judecătoria Sectorului 6 București a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 50 alin. (2) din Legea nr. 115/2015**, excepție ridicată de Mihai Tociu și, respectiv, de Sebastian Valentin Bodu.

14. Prin Sentința civilă nr. 2.700 din 29 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 5.576/196/2016, **Judecătoria Brăila — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 50 alin. (2) din Legea nr. 115/2015**, excepție ridicată de Elvira Stavăr.

15. Excepțiile au fost ridicate în cauze având ca obiect contestații împotriva hotărârilor prin care s-au respins candidaturile, ca independenți, la funcția de primar, motivat de faptul că nu au fost îndeplinite condițiile prevăzute de art. 50 alin. (2) din Legea nr. 115/2015.

16. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, Bică Șerban critică „mecanismul” instituit de legiuitor în ceea ce privește criteriile de reprezentativitate pe care trebuie să le îndeplinească un candidat independent față de ceilalți competitori, dar mai ales față de candidații care sunt acum piloni: obligația prezentării unei liste cu un număr excesiv de semnături de susținere la depunerea candidaturii [art. 50 alin. (2) din lege] și suprimarea unui al doilea tur de scrutin în caz că niciun competitor nu obține majoritatea simplă de 50%+1 din voturile valabil exprimate și organizarea unui tur secund doar în caz de balotaj [art. 101 alin. (2) și (3) din lege]. Arată că baremul de 1% de semnături din numărul alegătorilor rămâne o constrângere insurmontabilă. Astfel, „pentru ca ideea de candidatură independentă să nu fie golită complet de conținut, iar candidații independenți care chiar țin la acest statut al lor să nu fie siliți să apeleze la trucuri de imagine și la negocieri netransparente cu partidele politice, un legiuitor de bunăcredință ar fi trebuit să impună condiții rezonabile de participare la alegeri și pentru candidații care sunt și vor să rămână cu adevărat independenți”. În susținerea competenței Curții Constituționale de a aprecia asupra acestor condiții se invocă Decizia nr. 75 din 26 februarie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 265 din 21 aprilie 2015, prin care Curtea Constituțională a examinat, printre altele, excepția de neconstituționalitate a art. 19 alin. (3) din Legea partidelor politice nr. 14/2003, care prevedea obligativitatea prezentării unei liste cu 25.000 de semnături pentru înregistrarea unui partid politic prin prisma unui „test de proporționalitate” între ingerința impusă de stat și interesul public pe care statul îl vroia protejat. În urma aplicării testului de proporționalitate, Curtea Constituțională a decis că, în actualele condiții social-politice românești, articolul care impunea obligația legală de a prezenta 25.000 de semnături pentru înființarea unui partid politic este neconstituțional, reprezentând o condiție care nu mai este necesară într-o societate democratică și nici proporțională în raport cu obiectivul urmărit. Ca urmare a deciziei menționate s-a adoptat Legea nr. 114/2015 privind modificarea și completarea Legii partidelor politice nr. 14/2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 346 din 20 mai 2015, potrivit căreia partidele politice se pot înființa cu doar 3 (trei) semnături de susținere. Conchide că „în aceeași perioadă în care [...] legiuitorul pune legea partidelor politice în acord cu rigorile Constituției și elimina o ingerință excesivă a statului, același legiuitor, elaborând o nouă lege a alegerilor locale, a păstrat aceleași restricții în privința candidaților independenți care păreau justificate la începutul anilor '90, fără să arate însă dacă mai au o justificare în România anului 2015”. Or, „față de populația votantă din România, de aproximativ 18 milioane de persoane, cifra de 25.000 de semnături reprezintă 0,13%. Dacă acest procent a fost găsit ca excesiv de către Curtea Constituțională a României, atunci procentul de 1% de semnături cerut pentru depunerea unei candidaturi apare cu atât mai excesiv”. În consecință, art. 50 alin. (2) a căpătat un pronunțat caracter de neconstituționalitate odată cu publicarea Deciziei nr. 75/2015 a Curții Constituționale.

17. Mihai Tociu susține, în esență, faptul că prevederile art. 37 din Constituție care reglementează conținutul dreptului de a fi ales nu prevăd nicio condiționare de genul celei stabilite de art. 50 alin. (2) din Legea nr. 115/2015. Ca urmare, textul criticat îngrădește nepermis dreptul de a fi ales. Totodată, acesta încalcă principiul egalității în drepturi, dreptul la viață intimă, familială și privată și prevederile constituționale referitoare la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți.

18. Sebastian Valentin Bodu susține că art. 50 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 încalcă dreptul de a fi ales, principiul egalității în drepturi, dreptul la viață intimă, familială și privată, precum și prevederile constituționale referitoare la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți. Astfel, textul criticat instituie o restricție nerezonabilă în privința dreptului de a fi ales, în mod similar restricției pe care Curtea Constituțională a constatat-o în privința dreptului de asociere în partide politice. Câtă vreme candidații trebuie să treacă prin filtrul alegerilor, existența unui număr de semnături este inutilă, criteriul de reprezentativitate fiind atins prin votul dat de alegători. Se încalcă și egalitatea de șanse între candidați câtă vreme un candidat independent este defavorizat în raport cu un partid politic, care (vorbind de partidele înființate înainte de modificarea legii de referință în anul 2015), are un număr mare de membri care le permite colectarea de semnături. Se încalcă dreptul la viață intimă, familială și privată, deoarece pe listele de susținători, alături de semnătură sunt necesare informații precum nume, adresă, serie/număr al actului de identitate, acestea fiind date cu caracter personal. Există riscul ca acestea să fie folosite contrar scopului pentru care au fost colectate, astfel încât acesta poate constitui un motiv serios pentru care simpatizanții unui anumit candidat să aibă rezerve sau să refuze semnarea listei de susținători. Cerința impusă de textul criticat excedează și scopului art. 53 din Constituție, respectiv cel al asigurării democrației statale.

19. Elvira Stavăr invocă prevederile art. 37 din Constituție, referitoare la dreptul de a fi ales, apreciind că „dacă un partid politic, care poate avea filiale în toată țara, se poate înființa cu 3 membri”, atunci și un candidat la alegerile locale se poate prezenta cu o listă de 3 susținători.

20. **Judecătoria Craiova — Secția civilă** consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Împrejurarea că un candidat la funcția de primar are nevoie, pentru a participa la alegeri, de liste de semnături de susținere din partea a minimum 1% din cetățenii înscrși în listele electorale nu este de natură să aducă atingere dreptului de a fi ales, ingerința prevăzută de textul de lege criticat fiind proporțională cu scopul pentru care a fost instituită.

21. **Judecătoria Sectorului 6** consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Legiuitorul are prerogativa de a reglementa condițiile în care se poate exercita, în concret, dreptul de a fi ales, iar limitările stabilite de textul criticat nu sunt arbitrare, discriminatorii și nici nu aduc atingere substanței dreptului, astfel încât nu contravin dispozițiilor constituționale invocate.

22. **Judecătoria Brăila** consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Apreciază că raționamentul autoarei excepției este greșit, iar interpretarea constituțională este fragmentară. Față de textele constituționale de referință, legiuitorul este liber să stabilească condițiile de fond și de formă pentru alegerea unei persoane într-o funcție publică. Prin introducerea condiției prevăzute de textul criticat nu este încălcat cu nimic dreptul de a fi ales al cetățeanului.

23. În conformitate cu dispozițiile art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, precum și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

24. **Guvernul** a transmis, cu adresele nr. 5/2.877/2016 și nr. 5/2.900/2016, înregistrate la Curtea Constituțională cu nr. 4.038 din 11 mai 2016 și nr. 4.035 din 11 mai 2016, punctul său de vedere în sensul că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. În susținerea acestui punct de vedere, Guvernul invocă jurisprudența Curții Constituționale în materie (deciziile

nr. 252/2014, nr. 522/2008 și nr. 606/2008), precum și a Curții Europene a Drepturilor Omului, apreciind că cele statuate în aceste cauze își mențin valabilitatea.

25. **Avocatul Poporului** a transmis, cu adresele nr. 8.783 din 9 mai 2016, nr. 8.806 din 10 mai 2016, nr. 8.813 din 10 mai 2016 și nr. 8.870 din 10 mai 2016, înregistrate la Curtea Constituțională cu nr. 3.932 din 9 mai 2016, nr. 4.001 din 10 mai 2016, nr. 4.005 din 10 mai 2016 și nr. 4.015 din 10 mai 2016, punctul său de vedere prin care apreciază că dispozițiile art. 50 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 instituie un prag de reprezentativitate rezonabil de minimum 1%, ușor de atins în practică, și care nu este de natură să lipsească de conținut dreptul de vot și de a fi ales. Invocă în acest sens jurisprudența Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și Recomandările Comisiei de la Veneția, cuprinse în Codul bunelor practici în materie electorală.

26. **Președintele Senatului și Președintele Camerei Deputaților** nu au transmis punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actele de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, susținerile autorilor excepției, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

27. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

28. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 50 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 349 din data de 20 mai 2015, având următorul cuprins: *„Pentru funcția de primar, candidații independenți trebuie să prezinte o listă de susținători, care trebuie să cuprindă minimum 1% din numărul total al alegătorilor înscrși în Registrul electoral și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează, dar nu mai puțin de 100 în cazul comunelor, de 500 în cazul orașelor și de 1.000 în cazul municipiilor, sectoarelor municipiului București, precum și în cazul municipiului București.”*

29. În susținerea excepției se invocă prevederile constituționale ale art. 16 — *Egalitatea în drepturi*, art. 26 — *Viața intimă, familială și privată*, art. 37 alin. (1) — *Dreptul de a fi ales* și art. 53 — *Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*.

30. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că una dintre principalele critici formulate este în sensul că, atâta vreme cât art. 37 din Constituție, care reglementează dreptul de a fi ales, nu prevede „nicio condiționare” de genul celei stabilite prin art. 50 alin. (2) din Legea nr. 115/2015, textul de lege este în contradicție cu norma constituțională de referință.

31. Curtea reține că Legea fundamentală a statului cuprinde norme de principiu care reglementează toate domeniile vieții economico-sociale, politice și juridice ale societății organizate statal. În Constituție sunt sistematizate principiile generale care caracterizează regimul politic, organizarea și funcționarea instituțiilor statului, drepturile și libertățile cetățenilor, reglementarea detaliată a acestora realizându-se apoi prin legi organice sau ordinare, după caz, în funcție de distincțiile pe care însăși Constituția le stabilește.

32. În ceea ce privește dispozițiile constituționale la care autorii excepției de neconstituționalitate fac referire, atât semnificația, cât și modul în care acestea sunt dezvoltate în legislația infraconstituțională au fost analizate de Curtea Constituțională în cauze în care a examinat critici de neconstituționalitate asemănătoare.

33. Astfel, într-o jurisprudență constantă, Curtea a statuat că „suveranitatea națională, principiu fundamental al statului român, aparține, potrivit art. 2 din Constituție, poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum. Textul constituțional invocat exprimă, așadar, voința constituuantului român, potrivit căreia, **în cadrul democrației reprezentative, suveranitatea națională aparține într-adevăr poporului român, însă aceasta nu poate fi exercitată într-un mod direct, nemijlocit, la nivel individual, forma de exercitare fiind cea indirectă, mijlocită, prin procedeul alegerii organelor reprezentative. Modalitatea de constituire a acestora din urmă reprezintă expresia suveranității naționale, manifestată prin exprimarea voinței cetățenilor în cadrul alegerilor libere, periodice și corecte, precum și prin referendum**” (a se vedea Decizia nr. 419 din 26 martie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 274 din 28 aprilie 2009, la care trimit, deopotrivă, Decizia nr. 61 din 14 ianuarie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 76 din 3 februarie 2010 și Decizia nr. 682 din 27 iunie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 473 din 11 iulie 2012).

34. În ceea ce privește **alegerile**, art. 73 alin. (3) lit. a) din Constituție stabilește că sistemul electoral se reglementează prin lege organică. Așadar, constituantul a lăsat în seama legiuitorului ordinar libertatea de a stabili regulile de organizare și de desfășurare a procesului electoral, modalitățile concrete de exercitare a dreptului de vot și a dreptului de a fi ales, cu respectarea condițiilor impuse de Constituție.

35. **Condițiile de fond și de formă pe care o persoană trebuie să le îndeplinească pentru exercitarea dreptului de a fi ales** sunt prevăzute, la nivel constituțional, de art. 16 alin. (3), art. 37 și 40, precum și, la nivelul legislației infraconstituționale, de norme cuprinse în aceleași legi electorale, care se subordonează condițiilor generale constituționale și le dezvoltă, totodată, după criteriul funcției publice electivă pentru care sunt organizate respectivele alegeri (a se vedea Decizia nr. 61 din 14 ianuarie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 76 din 3 februarie 2010).

36. În același sens sunt și dispozițiile art. 3 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, invocate de autorii excepției, prin raportare la prevederile art. 20 din Constituție. Astfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că **statele au o marjă largă de apreciere în alegerea sistemului electoral și a condițiilor de aplicare a acestuia, fără însă a limita drepturile în discuție atât de mult încât să afecteze esența acestora și să le golească de conținut** [a se vedea, de exemplu, hotărârile din 2 martie 1987 și 22 mai 2012, pronunțate în cauzele *Mathieu-Mohin and Clerfayt împotriva Belgiei*, paragraful 52, și, respectiv, *Scoppola împotriva Italiei* (nr. 3), paragrafele 83 și 84]. Dispozițiile menționate stabilesc obligația statelor contractante de a derula alegeri „libere”, „la intervale rezonabile”, „prin scrutin secret”, „în condiții care să asigure libera exprimare a voinței poporului”, fără a impune introducerea unui sistem determinat de vot (Hotărârea pronunțată în Cauza *Mathieu-Mohin și Clerfayt împotriva Belgiei*, din 2 martie 1987, paragraful 54). Există numeroase moduri de a organiza și de a face să funcționeze sistemele electorale, după cum se constată

existența unei multitudini de diferențe între statele contractante în această materie, datorate evoluției lor istorice, diversității culturale și de gândire politică, astfel că fiecare stat va „incorpora” aceste elemente în propria viziune despre democrație (Hotărârea pronunțată în Cauza *Hirst împotriva Regatului Unit*, din 6 octombrie 2005, paragraful 61). Pentru a răspunde scopurilor art. 3 din Protocolul nr. 1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, orice sistem electoral are a fi apreciat în funcție de evoluția politică a unui stat, încât detalii inacceptabile în cadrul unui sistem determinat pot să apară ca justificabile în altul, cerința esențială rămânând aceea ca **sistemul adoptat să îndeplinească, în esență, condițiile asigurării liberei exprimări a voinței poporului în alegerea corpului legislativ** (Hotărârea pronunțată în Cauza *Mathieu-Mohin și Clerfayt împotriva Belgiei*, din 2 martie 1987, paragraful 54). Astfel, niciuna dintre condițiile impuse, dacă este cazul, nu trebuie să împiedice libera exprimare a poporului cu privire la alegerea corpului legislativ — cu alte cuvinte, ele trebuie să reflecte sau să nu contracareze preocuparea de a menține integritatea și eficiența unei proceduri electorale ce urmărește să determine voința poporului prin intermediul sufragiului universal (Hotărârea pronunțată în Cauza *Yumak și Sadak împotriva Turciei*, din 8 iulie 2008, paragraful 109). **Această alegere, dictată de considerente de ordin istoric și politic care îi sunt proprii, ține în principiu de domeniul de competență exclusivă a statului** (Hotărârea pronunțată în Cauza *Podkolzina împotriva Letoniei*, din 9 aprilie 2002, paragraful 34).

37. Tot astfel, Codul bunelor practici în materie electorală — Linii directoare și raport explicativ adoptate de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept în cadrul celei de-a 52-a Sesiuni Plenare (Veneția, 18—19 octombrie 2002), referindu-se la nivelul reglementării în materie electorală, recomandă, la pct. 2 *Niveluri normative și stabilitatea dreptului electoral*, următoarele: „66. *Una din modalitățile de evitare a manipulărilor ar fi definirea în Constituție sau într-un text superior legii ordinare a elementelor celor mai sensibile (sistemul electoral propriu-zis, componența comisiilor electorale, circumscripțiile sau regulile de constituire a circumscripțiilor). O altă soluție, mai flexibilă, ar fi de a stipula în Constituție că, în cazul amendării legii electorale, vechiul sistem va rămâne aplicabil pe timpul viitoarelor alegeri — cel puțin dacă acestea au loc în anul următor — și că sistemul nou va aplicat începând cu scrutinele ulterioare.* 67. *Pentru restul, dreptul electoral ar trebui să aibă, în principiu, un rang legislativ. Normele privind implementarea, și anume cele care reglementează chestiunile de ordin tehnic și de detaliu, pot fi, totuși, prezentate sub formă de regulament.*”

38. Față de cele arătate, Curtea reține că dispozițiile art. 37, alături de cele ale art. 16 alin. (3) și art. 40 din Constituție, stabilesc doar condițiile de principiu, de fond și de formă, pe care o persoană trebuie să le îndeplinească pentru exercitarea dreptului de a fi ales, iar Legea nr. 115/2015 le dezvoltă, în privința alegerilor pentru autoritățile administrației publice locale — consilii locale, consilii județene, primari și președinți ai consiliilor județene. În acest cadru, **textul criticat consacra o condiție de exercitare a dreptului fundamental de a fi ales** în funcția de primar, și anume aceea de a prezenta o listă de susținători la depunerea candidaturii. Instituirea unei astfel de condiții este, de principiu, în acord cu normele constituționale cuprinse în art. 37 referitoare la dreptul de a fi ales.

39. Cât privește modul în care această condiție este reglementată, Curtea constată că s-a mai pronunțat în jurisprudența sa asupra unor dispoziții legale care prevedeau, între condițiile pentru înregistrarea candidaturii la funcțiile

elective, obligația candidaților independenți de a prezenta o listă de susținători. Astfel, într-o abordare având la bază și criteriul cronologic, de natură să evidențieze atât consecvența legiuitorului cât și continuitatea jurisprudenței Curții Constituționale, Curtea reține, mai întâi, statuările referitoare la alegerile pentru funcția de președinte al României enunțate în hotărâri prin care a respins contestațiile formulate împotriva neînregistrării unor candidaturi la această funcție. Cu acele privilegii, răspunzând criticilor potrivit cărora „condiția legală a prezentării unor liste de semnături nu este prevăzută în Constituție”, motiv pentru care instituirea sa „intră în conflict cu dispozițiile constituționale referitoare la eligibilitate”, Curtea a reținut că „această susținere nu este întemeiată, deoarece dreptul de a fi ales și propunerea candidaturii sunt două aspecte diferite. Evident că o propunere de candidat nu poate privi decât pe o persoană care întrunește condițiile constituționale de eligibilitate, dar alegerile pentru funcția de Președinte al României pot avea loc numai cu respectarea procedurii electorale instituite prin Legea nr. 69/1992, adoptată în temeiul art. 72 alin. (3) lit. a) din Constituție. De aceea depunerea candidaturii face parte din procedura electorală, așa încât cerința ca propunerea candidaturii să fie reprezentativă, având adeziunea a cel puțin 100.000 de susținători, constituie o condiție legală ce nu vine în conflict cu dreptul constituțional al contestatorului de a fi ales” (Hotărârea nr. 37 din 2 octombrie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 243 din 4 octombrie 1996; în același sens, și Hotărârea nr. 71 din 16 octombrie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 258 din 24 octombrie 1996). În prezent, potrivit art. 27 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 650 din 12 septembrie 2011, propunerile de candidatură pentru această funcție vor fi permise numai dacă sunt însoțite de „*lista susținătorilor, al căror număr nu poate fi mai mic de 200.000 de alegători.*” Curtea a respins contestațiile împotriva neînregistrării candidaturilor care au pus în discuție această condiție legală (de exemplu, Hotărârea nr. 1 din 16 octombrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 708 din 21 octombrie 2009).

40. Cu referire la alegerile pentru Parlamentul European, răspunzând criticilor referitoare la impunerea, pentru candidatul independent care dorește să participe individual la alegerile pentru Parlamentul European, a condiției ca acesta să prezinte o listă cu cel puțin 100.000 de semnături ale susținătorilor cu drept de vot, Curtea a reținut că „premisele normei juridice stabilite de art. 121 alin. (1) din Legea nr. 33/2007 (n.a. contestată în cauză) o constituie tocmai condiția generală, constituțională, potrivit căreia candidatul independent la alegerile pentru Parlamentul European trebuie mai întâi să fie titularul dreptului subiectiv de a fi ales, deci se presupune că are vocația exercitării acestui drept, urmând ca, pentru exercitarea în concret a dreptului, să îndeplinească cerința suplimentară de depunere la Biroul Electoral Central a listei cu semnăturile a cel puțin 100.000 de alegători, alături de cererea de admitere a candidaturii sale și alte acte necesare. O astfel de condiție suplimentară nu vine în contradicție cu dreptul de a fi ales, invocat de autoarea excepției, de vreme ce existența acestui drept este o condiție preliminară, *sine qua non*, fără de care accesul la întreaga procedură electorală este imposibil. Totodată, condiția legală privind depunerea listei cu cel puțin 100.000 de semnături ale susținătorilor cu drept de vot nu are efectul golirii de conținut a dreptului de a fi ales, cum susține autoarea excepției. Trăsătura esențială a oricărui mandat dobândit în urma exprimării prin sufragiu a voinței politice a electoratului o constituie

reprezentativitatea sa. **Indiferent că este vorba de alegeri locale, parlamentare, prezidențiale sau euro-parlamentare, sistemul electoral național prevede, în esență, aceeași condiție: depunerea unei liste cu semnături de adeziune. Acest criteriu de preselecție a candidaților este unul obiectiv și rezonabil, aplicabil în condiții de egalitate de tratament fiecăreia dintre cele două categorii de participanți la alegeri: candidații independenți, pe de o parte, și cei propuși pe lista unui partid politic, pe de altă parte. Instituirea condiției legale privind depunerea listei cu semnături reprezintă o modalitate prin care candidatul la o funcție sau demnitate publică își dovedește potențialul de reprezentativitate și arată, în același timp, preocuparea legiuitorului de a preveni exercitarea abuzivă a dreptului de a fi ales, pe de o parte, dar și de a asigura, pe de altă parte, accesul efectiv la exercițiul acestui drept persoanelor eligibile comunitar care într-adevăr beneficiază de credibilitatea și susținerea electoratului, astfel încât să existe șanse reale de reprezentare a acestuia în forul legislativ european.**” (Decizia nr. 782 din 12 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 406 din 15 iunie 2009).

41. În sfârșit, în privința alegerilor pentru Camera Deputaților și Senat, Curtea a decis că sunt constituționale dispozițiile art. 30 din Legea nr. 35/2008 criticate cu motivarea că, reglementând posibilitatea unor persoane de a se autopropune pentru a candida la alegerea Camerei Deputaților sau a Senatului dacă sunt susținute de minimum 4% din numărul total al alegătorilor înscrși în listele electorale permanente din colegiul uninominal în care candidează, dar nu mai puțin de 2.000 de alegători pentru Camera Deputaților și 4.000 de alegători pentru Senat, ar fi excesive, de natură să împiedice exercitarea dreptului de a fi ales. Curtea a reținut că „**această condiție urmărește dovedirea unui anumit grad de reprezentativitate în rândul electoratului, presupunându-se că cel puțin cei care îl susțin pe candidatul independent îl vor și vota.** În cazul celorlalți candidați propuși de partidele politice și organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, participarea la alegerile parțiale este condiționată de întrunirea pragului electoral de către acestea la alegerile generale. Limita numărului de susținători este mai mare în cazul pentru alegerea Senatului (4.000 de susținători) decât în cazul Camerei Deputaților (2.000 de susținători), avându-se în vedere că și norma de reprezentare pentru alegerea Camerei Deputaților, prevăzută de art. 5 alin. (2), este de un deputat la 70.000 de locuitori, față de norma de reprezentare prevăzută de alin. (3) al art. 5 pentru alegerea Senatului, de un senator la 160.000 de locuitori.” (Decizia nr. 503 din 20 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 353 din 28 mai 2010).

42. Aceleași considerente de principiu au fost reținute de Curtea Constituțională și în privința alegerilor locale, cu prilejul examinării excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 48 alin. (2) din Legea nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora „*Pentru funcția de primar, candidații independenți trebuie să prezinte o listă de susținători, care trebuie să cuprindă minimum 2% din numărul total al alegătorilor înscrși în listele electorale permanente și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează, dar nu mai puțin de 200 în cazul comunelor, 300 în cazul orașelor, 1.000 în cazul municipiilor și sectoarelor municipiului București și 5.000 în cazul municipiului București. Candidații independenți pentru funcția de președinte al consiliului județean trebuie să prezinte o listă de susținători, care să cuprindă minimum 2% din numărul total al alegătorilor*

înscrisi în listele electorale permanente și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează, dar nu mai puțin de 3.000.” În motivarea acelei excepții se susținea că textul de lege supus controlului contravine prevederilor constituționale ale art. 1 alin. (3), art. 11 alin. (1), art. 20, 37 și 53, întrucât condiționa ca, pentru funcția de primar, candidații independenți să prezinte o listă de susținători care să cuprindă minimum 2% din numărul total al alegătorilor înscrisi în listele electorale permanente și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează. Respingând aceste critici, Curtea a reținut, în esență, că „prevederile constituționale invocate nu interzic reglementarea condițiilor în care urmează să fie exercitate drepturile electorale, în scopul garantării acestor drepturi și asigurării caracterului efectiv al exercitării lor. [...] **Instituirea minimumului de 2% din numărul total al alegătorilor înscrisi în listele electorale permanente și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care se candidează reprezintă o garanție a exercitării dreptului de a fi ales, prin descurajarea eventualelor candidaturi abuzive, de natură să împiedice buna desfășurare și finalizarea procesului electoral.**” În consecință, Curtea a constatat că dispozițiile art. 48 alin. (2) din Legea nr. 67/2004 „**impun o condiție necesară, rezonabilă și legitimă pentru exercitarea dreptului de a fi ales, ce nu constituie o piedică în prezentarea candidaturilor electorale**” (Decizia nr. 522 din 8 mai 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 370 din data de 15 mai 2008).

43. Față de jurisprudența menționată, Curtea reține că s-a mai pronunțat asupra constituționalității soluției legislative de principiu constând în obligația prezentării de liste de susținători de către candidații independenți, inclusiv pentru funcția de primar, considerentele enunțate cuprinzând, implicit, un test de proporționalitate pe care Curtea l-a aplicat în privința numărului de susținători prevăzut de lege.

44. Referitor la concluzia acestui test în sensul caracterului „rezonabil” al condiției instituite, Curtea observă că, în realizarea lui, s-a raportat la o reglementare care impunea ca listele de susținători să fie semnate de „*minimum 2% din numărul total al alegătorilor înscrisi în listele electorale permanente și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează, dar nu mai puțin de 200 în cazul comunelor, 300 în cazul orașelor, 1.000 în cazul municipiilor și sectoarelor municipiului București și 5.000 în cazul municipiului București.*” Curtea observă că prin dispozițiile art. 50 alin. (2) din Legea nr. 115/2015, criticate în prezenta cauză, **legiuitorul a redus la jumătate** atât procentul reglementat în privința numărului de susținători necesari pentru înregistrarea candidaturii la funcția de primar (de la 2% la 1%), cât și numărul minim stabilit în acest sens pentru comune (de la 200 la 100), adică „*minimum 1% din numărul total al alegătorilor înscrisi în Registrul electoral și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează, dar nu mai puțin de 100 în cazul comunelor, de 500 în cazul orașelor și de 1.000 în cazul municipiilor, sectoarelor municipiului București, precum și în cazul municipiului București.*” Or, dacă reglementarea anterioară a fost apreciată ca instituind, sub acest aspect, o condiție rezonabilă, o reglementare care reduce la jumătate procentul anterior instituit este circumscrisă cu atât mai justificat aceleiași concluzii. De altfel, prin actuala reglementare, legislația se corelează cu recomandările cuprinse în Codul bunelor practici în materie electorală — Linii directoare și raport explicativ adoptate de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept în cadrul celei de-a 52-a Sesiuni Plenare (Veneția, 18—19 octombrie 2002). Linii directoare statuează în acest sens la art. 1.3 — *Prezentarea candidaturilor*, pct. i și ii,

următoarele: „i. *Prezentarea candidaților individuali sau a listelor de candidați pot fi condiționate de obținerea unui anumit număr de semnături; ii. Legea nu trebuie să impună colectarea semnăturilor a mai mult de un 1% din alegătorii circumscripției respective.*”

45. În consecință, Curtea constată că elementul de noutate adus de Legea nr. 115/2015 în privința reglementării condiției analizate, și anume reducerea cu 50% a numărului de susținători cerut pentru depunerea unei candidaturi independente, este merit să faciliteze exercitarea dreptului de a fi ales. Prin urmare, această modificare nu este de natură să determine o schimbare a jurisprudenței în care a răspuns acelorași critici referitoare la caracterul excesiv al unei asemenea condiții. Astfel fiind, soluția de respingere a excepției de neconstituționalitate pronunțată cu acele prilejuri, precum și considerentele care au fundamentat-o sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, și în prezenta cauză.

46. Autorii excepției invocă drept element de natură a reconsidera atât jurisprudența Curții în materie, cât și, în sine, concepția legiuitorului în privința reglementării alegerilor locale, modificarea legislației în materia înregistrării partidelor politice, operată ca urmare a Deciziei Curții Constituționale nr. 75 din 26 februarie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 265 din 21 aprilie 2015. De altfel, în cea mai mare parte construcția motivării excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 50 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 este realizată din perspectiva soluției de neconstituționalitate pe care Curtea Constituțională a pronunțat-o prin decizia menționată în privința dispozițiilor art. 19 alin. (3) din Legea partidelor politice nr. 14/2003, referitoare la numărul minim de membri fondatori necesari pentru constituirea unui partid politic („*Lista trebuie să cuprindă cel puțin 25.000 de membri fondatori, domiciliați în cel puțin 18 din județele țării și municipiul București, dar nu mai puțin de 700 de persoane pentru fiecare dintre aceste județe și municipiul București*”). În considerentele deciziei pronunțate, Curtea Constituțională a reținut, în esență, că „nu există un just echilibru între interesele colective și cele individuale, de vreme ce, prin condiția de reprezentativitate ridicată, dreptul subiectiv al persoanelor interesate să constituie un partid politic cunoaște o limitare drastică, ce depășește posibilele avantaje create prin adoptarea noimei (...). De asemenea, pentru stabilirea și păstrarea echilibrului corect, legiuitorul trebuie să recurgă la ingerința cea mai redusă asupra dreptului de asociere. Or, în speță, condiția numărului minim de membri fondatori și a dispersiei lor teritoriale a depășit ceea ce este just și echitabil în raport cu dreptul fundamental protejat — dreptul de asociere”. Ca urmare a deciziei Curții Constituționale, Legea nr. 14/2003 a fost modificată și republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 408 din 10 iunie 2015, astfel încât în prezent art. 19 alin. (3) din lege are următorul cuprins: „*Lista trebuie să cuprindă cel puțin 3 membri fondatori.*” Prin construirea argumentării pe un raționament prin analogie se încearcă acreditarea ideii că, în cazul reglementării numărului de susținători pentru candidaturile independente la funcția de primar, sunt aplicabile considerentele care au fundamentat Decizia nr. 75/2015 a Curții Constituționale și, implicit, soluția legislativă consacrată ca urmare a acestei decizii, soluție despre care afirmă, de altfel, că a constituit reperul în constituirea propriei liste de susținători. Din această perspectivă și pentru considerentele reținute în decizia menționată se afirmă ingerința excesivă a statului asupra dreptului de a fi ales.

47. Analizând criticile astfel fundamentate, Curtea constată mai întâi că situațiile ce sunt comparate în cadrul raționamentului prin analogie sunt diferite. Astfel, în cazul Deciziei nr. 75/2015, Curtea a examinat prevederi referitoare la condițiile de înregistrare a unui partid politic, în raport cu

prevederile art. 40 din Constituție — *Dreptul de asociere*. Ca urmare, soluția și considerentele care o susțin au fost în mod evident determinate de interpretarea pe care Curtea Constituțională a dat-o acestui text constituțional de referință, interpretare care nu poate fi aplicată, *tale quale*, în privința altui drept fundamental, în speță dreptul de a fi ales.

48. Curtea subliniază în acest context că **înseși exigențele pe care legislația electorală în ansamblu le-a instituit în privința exercitării drepturilor electorale au fost apreciate ca justificând eliminarea condiției excesive de asigurare a reprezentativității partidelor politice încă de la înființarea acestora**. Curtea a reținut în acest sens în decizia menționată că „o parte semnificativă a aspectelor problematice avute în vedere de legiuitor pentru limitarea numărului de partide politice, și anume fragmentarea parlamentară sau finanțarea acestora de la bugetul de stat, își găsește soluțiile chiar în reglementările în vigoare adoptate în aceste materii, respectiv Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 22 iulie 2010 (art. 14, 15 și 16 din aceasta), și legile electorale (Legea nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 650 din 12 septembrie 2011, Legea nr. 35/2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și a Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 196 din 13 martie 2008, și Legea nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 333 din 17 mai 2007). [...] prin urmare, legislația în vigoare conține suficiente elemente, de natura unor garanții cu rolul de a limita riscul fragmentării excesive a reprezentării parlamentare sau al supraîncărcării bugetului de stat cu cheltuieli destinate finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale. **Posibilele efecte negative** ce ar apărea în lipsa adoptării măsurii legale examinate **sunt, deci, contracarate prin existența unor instrumente legale adecvate**, astfel că această condiție nu își mai găsește rațiunea.” (paragrafele 30—31)

49. Curtea reține că reprezentativitatea candidaturilor la funcțiile electiv se înscrie, de principiu, între „instrumentele legale adecvate” menționate în considerentele mai sus menționate. Aceasta, întrucât desemnarea de candidați în alegeri constituie una dintre condițiile de „existență” a partidelor politice. Astfel, potrivit art. 45 coroborat cu art. 46 alin. 1 lit. b) din Legea nr. 14/2003, una dintre situațiile de dizolvare pe cale judecătorească a unui partid politic este aceea în care „*nu a desemnat candidați, singur sau în alianță, în două campanii electorale succesive, cu excepția celei prezidențiale, în minimum 75 de circumscripții electorale în cazul alegerilor locale, respectiv o listă completă de candidați în cel puțin o circumscripție electorală sau candidați în cel puțin 3 circumscripții electorale, în cazul alegerilor parlamentare.*” **Așadar, indiferent de numărul de membri fondatori, prin instituirea unor condiții de reprezentativitate prin legislația electorală în privința candidaților partidelor se evită o fragmentare politică excesivă; practic, partidele care nu au forța politică de a desemna candidați în alegeri intră sub incidența cauzei de dizolvare menționată.**

50. Curtea constată că legiuitorul a instituit, chiar prin legea ale cărei prevederi sunt criticate în cauză, și care a fost adoptată ulterior pronunțării Deciziei nr. 75/2015, asemenea condiții și în privința candidaților partidelor politice. Art. 49 alin. (2) din Legea

nr. 115/2015 stabilește că „*Pentru fiecare candidat la funcția de primar și listă de candidați pentru consiliul local și pentru consiliul județean, partidele politice, alianțele politice, alianțele electorale și organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale trebuie să prezinte o listă de susținători, care trebuie să cuprindă minimum 1% din numărul total al alegătorilor înscrși în Registrul electoral și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează, dar nu mai puțin de 100 în cazul comunelor, de 500 în cazul localităților urbane de rangul II și III și de 1.000 în cazul județelor, municipiului București, sectoarelor municipiului București și localităților urbane de rangul I.*” Instituirea, și în privința partidelor politice, a aceleiași condiții de reprezentativitate la depunerea candidaturilor, impuse pentru candidații independenți, reprezintă o consecință a modificării condițiilor legale referitoare la înregistrarea partidelor politice. Câtă vreme înființarea partidelor politice nu mai impune îndeplinirea unei condiții de reprezentativitate, aceasta va trebui probată la depunerea candidaturilor pentru funcțiile electiv, deopotrivă pentru candidații propuși de partidele politice, cât și pentru candidații independenți.

51. Totodată, Decizia nr. 75/2015 subliniază o importantă distincție, și anume diferența dintre membri fondatori și susținători. Curtea a reținut că „dacă legislațiile altor state prevăd condiția depunerii, la înregistrarea partidului politic, a unei liste cu un anumit număr de semnături ale susținătorilor/adeptilor/simpatizanților, legiuitorul român a impus semnarea de către membrii fondatori, noțiune mult mai restrictivă, deoarece, până la înregistrarea partidului, o persoană poate susține înființarea mai multor partide, care până la înregistrare nu există, din punct de vedere juridic, ca partide politice și deci nu pot avea membri, în timp ce aceeași persoană nu poate avea calitatea de membru fondator decât al unui singur partid politic; dispozițiile art. 19 alin. (3) din Legea nr. 14/2003 impun, deci, restricții mult mai mari sub aspectul atingerii în mod real a numărului cerut de membri fondatori decât dacă s-ar fi raportat la susținătorii/adepti/simpatizanți ai partidului politic” (paragraful 32). Așadar, caracterul excesiv al condiției impuse de legiuitor în privința exercitării dreptului de asociere în partide politice a fost apreciat cu referire la cerința referitoare la numărul de membri fondatori, iar nu de susținători. Acest din urmă număr (condiție de înregistrare a candidaturii la funcțiile electiv) este identic reglementat de Legea nr. 115/2015, deopotrivă pentru partide politice și pentru candidații independenți.

52. Astfel fiind, nu poate fi reținută concluzia raționamentului prin analogie, întrucât **situațiile premisă comparate sunt diferite**. Soluția legislativă, precum și sistemul constituțional și legal de referință care a circumstanțiat analiza Curții Constituționale în Decizia nr. 75/2015 sunt diferite de cele supuse analizei în prezenta cauză. De altfel, textul criticat a fost adoptat ulterior acestei decizii, în cadrul unui demers general realizat, în cursul anului 2015, de adaptare legislativă în considerarea alegerilor locale și parlamentare din anul 2016, inclusiv de corelare a reglementărilor în materie.

53. Curtea reține, totodată, că urmare a modificării Legii nr. 14/2003 și a eliminării condiției de reprezentativitate la alcătuirea unui partid politic, deopotrivă partidele politice și candidații independenți trebuie să îndeplinească aceeași condiție în privința prezentării listei de susținători la depunerea candidaturilor pentru funcțiile electiv. Diferențele de susținere, în sine, țin de natura/substanța competiției politice, reflectând implicit libertatea de voință a electoratului, esențială într-un stat democratic.

54. Ca urmare, Curtea constată că legislația electorală din România a stabilit și stabilește condiția prezentării unei liste de susținători la depunerea candidaturii de către candidații

independenți, condiție ce a fost constatată în mod consecvent ca fiind constituțională, inclusiv în privința candidaților independenți la funcția de primar. Curtea Constituțională a reținut, în esență, că aceasta reprezintă o modalitate prin care candidatul la o funcție sau demnitate publică își dovedește potențialul de reprezentativitate și care previne, totodată, exercitarea abuzivă a dreptului de a fi ales, asigurând accesul efectiv la exercițiul acestui drept persoanelor care, într-adevăr, beneficiază de credibilitatea și susținerea electoratului. Ca urmare, condiția instituită de legiuitor dă expresie, în esență, dezideratelor stabilite de art. 2 din Constituție referitoare la exercitarea suveranității naționale. Aceasta se aplică tuturor candidaților, fără nicio discriminare, astfel încât nu se poate reține pretinsa încălcare a art. 16 din Constituție. Cât privește, în sine, numărul susținătorilor necesar pentru înregistrarea unei candidaturi independente se constată că acesta a fost redus față de reglementările precedente în aceeași materie. Un nou test de proporționalitate sub acest aspect și-ar fi găsit eventual justificarea în ipoteza în care legiuitorul ar fi procedat la mărirea procentului reglementat, iar nu în situația constatată în care, prin reducerea acestuia cu 50%, legiuitorul a creat o evidentă facilitare a exercitării dreptului de a fi ales. Faptul că, în privința exercitării altui drept constituțional (dreptul de asociere), legiuitorul a stabilit la un moment dat reguli noi nu este de natură să îl oblige pe acesta să stabilească aceleași reguli în privința tuturor/altor drepturi constituționale. Ca urmare, nu există niciun temei constituțional pentru a susține raționamentul potrivit căruia numărul de susținători cerut pentru înregistrarea unei candidaturi la o funcție electivă trebuie, în mod necesar, să fie identic cu numărul de fondatori necesar pentru înregistrarea unui partid politic. Rezultă că textul de lege criticat nu aduce atingere dreptului de a fi ales în substanța sa, astfel cum susțin autorii excepției, ci condiționează exercițiul său de îndeplinirea unor cerințe, aplicabile în egală măsură candidaților la funcția de primar.

55. Față de aceste considerente, Curtea nu poate reține nici pretinsa încălcare a art. 53 din Constituție, întrucât impunerea prin lege a îndeplinirii anumitor condiții pentru exercitarea unui drept constituțional nu constituie o încălcare sau o restrângere a acestuia, ci reflectarea în plan legal a condițiilor prevăzute de Constituție pentru realizarea acestui drept (în același sens, Decizia nr. 765 din 18 decembrie 2014, paragraful 17).

56. În motivarea excepției se mai susține și încălcarea art. 26 din Constituție, referitor la dreptul la viață intimă, familială și privată, invocându-se eventuale abuzuri legate de întocmirea listelor de susținători și de utilizarea datelor consemnate în acestea, de natură a determina o rezervă a cetățenilor în completarea lor. Cu privire la aceste critici, Curtea reține că operațiunea de colectare a datelor cu caracter personal a semnatarilor listei de susținere se face de către una sau mai multe persoane special desemnate în acest scop de partidul politic. Obligația de întocmire a acestor liste cu semnături incumbă respectivului partid politic, care trebuie să se preocupe de aducerea sa la îndeplinire și să se asigure, totodată, prin propriile mijloace, de buna-credință a persoanei/persoanelor desemnate și de respectarea, în consecință, a păstrării confidențialității asupra conținutului datelor colectate. Prin urmare, modalitatea în care persoana desemnată în acest scop înțelege să își îndeplinească sarcina primită nu poate reprezenta o problemă de neconstituționalitate în sine a dispozițiilor art. 19 alin. (1) din Legea nr. 14/2003. Totodată, Curtea reține că depunerea acestor liste este necesară strict pentru verificarea îndeplinirii condițiilor legale referitoare la înregistrarea candidaturilor la funcțiile electivă, fără a se putea susține în mod rezonabil că respectivele date ar putea fi utilizate și în alte scopuri sau că nu vor fi stocate cu respectarea legislației în materie. Astfel de critici vizează însă modul de aplicare a legii, aspect ce excedează competenței Curții Constituționale.

57. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Șerban Bică în Dosarul nr. 11.469/215/2016 al Judecătorei Craiova — Secția civilă, de Mihai Tociu în Dosarul nr. 8.227/303/2016 al Judecătorei Sectorului 6 București, de Sebastian Valentin Bodu în Dosarul nr. 8.085/303/2016 al Judecătorei Sectorului 6 București și, respectiv, de Elvira Stavăr în Dosarul nr. 5.576/196/2016 al Judecătorei Brăila — Secția civilă și constată că prevederile art. 50 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătorei Craiova — Secția civilă, Judecătorei Sectorului 6 București, precum și Judecătorei Brăila — Secția civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 11 mai 2016.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
AUGUSTIN ZEGREAN

Prim-magistrat-asistent,
Marieta Safta

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 297

din 12 mai 2016

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 14 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, art. 33 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru și ale Legii nr. 455/2001 privind semnătura electronică

Augustin Zegrean	— președinte
Valer Dorneanu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Bianca Drăghici	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Luminița Nicolescu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 14 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, art. 33 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru și ale Legii nr. 455/2001 privind semnătura electronică, excepție ridicată de Tudor Andrei Raneti în Dosarul nr. 39.360/3/2014 al Tribunalului București — Secția a V-a civilă, și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 976D/2015.

2. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Președintele dispune a se face apelul și în Dosarul nr. 977D/2015, având ca obiect aceeași excepție de neconstituționalitate, ridicată de același autor în Dosarul nr. 39.471/3/2014 al Tribunalului București — Secția a V-a civilă.

4. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

5. Curtea, din oficiu, pune în discuție conexarea dosarelor, iar reprezentantul Ministerului Public arată că este de acord cu conexarea.

6. Curtea, având în vedere identitatea de obiect a excepțiilor de neconstituționalitate, în temeiul art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, dispune conexarea Dosarului nr. 977D/2015 la Dosarul nr. 976D/2015, care a fost primul înregistrat.

7. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 14 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 și ale art. 33 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, având în vedere practica Curții Constituționale în materie. Cât privește excepția de neconstituționalitate a Legii nr. 455/2001 privind semnătura electronică pune concluzii de respingere, ca inadmisibilă, întrucât dispozițiile acestea nu au legătură cu soluționarea cauzelor. În acest sens arată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată în cauze având ca obiect pretenții, respectiv daune morale, și obligația de a face.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, reține următoarele:

8. Prin încheierile din 16 decembrie 2014 și 3 februarie 2015, pronunțate în dosarele nr. 39.360/3/2014 și nr. 39.471/3/2014, **Tribunalul București — Secția a V-a civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 14 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, art. 33 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru și ale Legii nr. 455/2001 privind semnătura electronică.** Excepția a fost ridicată de petentul Tudor Andrei Raneti, în cauze având ca obiect plata de daune morale și obligația de a face.

9. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, autorul acesteia apreciază, în esență, că „a obliga cetățeanul să țină evidența cererilor de asistență judiciară admise este un «abuz neconstituțional» și, ca atare, și limitarea ajutorului public judiciar la suma echivalentă a 12 salarii medii pe an este neconstituțională”. De asemenea consideră că plata anticipată a taxelor judiciare de timbru încalcă accesul liber la justiție.

10. Cu privire la cuprinsul cererii de chemare în judecată, autorul consideră că „lipsa semnăturii nu este de natură a conduce la uzurparea sau sancționarea dreptului de acces liber la justiție”.

11. În final, autorul excepției susține că orice interpretare a Legii nr. 455/2001 este de natură a uzurpa dreptul de acces liber la justiție, restricțiile impuse de acest act normativ conducând la un monopol privind semnătura electronică și, implicit, la o îngrădire a liberului acces la justiție.

12. **Tribunalul București — Secția a V-a civilă** apreciază ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate invocată.

13. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierile de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

14. **Guvernul** apreciază că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 14 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 și art. 33 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 este neîntemeiată. În acest sens, referitor art. 33 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, arată că, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, accesul la justiție consacrat de art. 21 din Constituție nu înseamnă gratuitate și nicio prevedere constituțională nu interzice stabilirea taxelor de timbru în justiție, fiind justificat ca persoanele care se adresează autorităților judecătorești să contribuie la acoperirea cheltuielilor prilejuite de realizarea actului de justiție. Cât privește pretinsa neconstituționalitate a art. 14 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 precizează că instanța de contencios constituțional, în jurisprudența sa, a constatat că furnizarea datelor și a documentelor prevăzute de textul criticat a fost impusă în scopul asigurării accesului unei sfere cât mai largi de

persoane la ajutorul public judiciar și a unei transparențe ridicate în acordarea acestui ajutor, precum și pentru o mai bună administrare a fondurilor ce au această destinație.

15. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierile de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

16. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

17. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie, potrivit încheierilor de sesizare, dispozițiile art. 14 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 327 din 25 aprilie 2008, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 193/2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 723 din 24 octombrie 2008, cu modificările și completările ulterioare, art. 33 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 392 din 29 iunie 2013, cu modificările și completările ulterioare, și ale Legii nr. 455/2001 privind semnătura electronică, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 316 din 30 aprilie 2014. Dispozițiile art. 14 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 și ale art. 33 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 au următorul cuprins:

— Art. 14 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008: *„Cererea pentru acordarea ajutorului public judiciar se formulează în scris și va cuprinde mențiuni privind obiectul și natura procesului pentru care se solicită ajutorul public judiciar, identitatea, codul numeric personal, domiciliul și starea materială a solicitantului și a familiei sale, atașându-se înscrisuri doveditoare ale veniturilor acestuia și ale familiei sale, precum și dovezi cu privire la obligațiile de întreținere sau de plată. Cererea va fi însoțită și de o declarație pe propria răspundere a solicitantului în sensul de a preciza dacă în cursul ultimelor 12 luni a mai beneficiat de ajutor public judiciar, în ce formă, pentru ce cauză, precum și cuantumul acestui ajutor.”;*

— Art. 33 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013: *„Taxele judiciare de timbru se plătesc anticipat, cu excepțiile prevăzute de lege.”*

18. Autorul excepției apreciază că dispozițiile legale criticate încalcă prevederile constituționale ale art. 21, care consacră accesul liber la justiție.

19. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că dispozițiile art. 33 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru și ale art. 14 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă au mai fost supuse controlului de constituționalitate, din perspectiva unor critici identice, iar prin Decizia nr. 881 din 15 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 187 din 14 martie 2016, a respins excepția, ca neîntemeiată.

20. Cu acel prilej, referitor la art. 14 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008, Curtea a statuat că stabilirea unei sume maxime echivalente cu 12 salarii minime brute pe țară, la nivelul anului în care a fost formulată cererea, până la care se poate acorda, cumulat, în cursul unei perioade de un an, ajutorul public judiciar, nu este de natură a împiedica accesul

liber la justiție sau exercitarea dreptului la un proces echitabil. Stabilirea unor limite și condiții privind acordarea ajutorului public judiciar a fost determinată de posibilitatea asigurării resurselor financiare publice necesare acordării ajutorului, de realizarea unei distribuiri echitabile a ajutorului, în formele prevăzute la art. 6 din această ordonanță de urgență, de prevenirea exercitării abuzive a cererii de ajutor și a prejudicierii altor categorii de persoane fizice care ar fi în nevoie de susținere din partea statului și l-ar solicita, fără a se îngrădi în acest mod accesul efectiv la justiție (paragraful 14).

21. De asemenea, cu privire la art. 33 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, Curtea a constatat că reglementarea legală criticată nu aduce atingere accesului liber la justiție, deoarece plata taxelor judiciare de timbru fiind o condiție legală pentru începerea proceselor civile, obligația la plata anticipată a acestor taxe (în unele cazuri până la un termen ulterior, stabilit de instanța judecătorească) este justificată, ca și sancțiunea anulării acțiunii sau cererii, în caz de neplată a acestora. La finalul procesului judiciar, sarcina suportării cheltuielilor judiciare, inclusiv a celor constând în plata taxelor de timbru, revine persoanei care a căzut în pretenții sau care, în cauzele nelitigioase, a beneficiat de prestațiile efectuate, în condițiile legii, de organele de justiție (paragraful 16).

22. În jurisprudența sa, Curtea a statuat că accesul liber la justiție, consacrat de art. 21 din Constituție, nu înseamnă gratuitate. Nicio dispoziție constituțională nu interzice stabilirea taxelor de timbru în justiție, fiind justificat ca persoanele care se adresează autorităților judecătorești să contribuie la acoperirea cheltuielilor prilejuite de realizarea actului de justiție. Regula este cea a timbrării acțiunilor în justiție, excepțiile fiind posibile numai în măsura în care sunt stabilite de legiuitor. Cheltuielile ocazionale de realizarea actului de justiție sunt cheltuieli publice, la a căror acoperire, potrivit art. 56 din Constituție, cetățenii sunt obligați să contribuie prin impozite și taxe, stabilite în condițiile legii. În acest sens a se vedea spre exemplu, Decizia nr. 752 din 16 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 100 din 6 februarie 2015.

23. De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că o caracteristică a principiului accesului liber la justiție este aceea că nu este un drept absolut (Hotărârea din 28 mai 1985, pronunțată în Cauza *Ashingdane împotriva Regatului Unit*, paragraful 57). Astfel, acest drept, care cere prin însăși natura sa o reglementare din partea statului, poate fi subiectul unor limitări, atât timp cât nu este atinsă însăși substanța sa. Totodată, prin Hotărârea din 19 iunie 2001, pronunțată în Cauza *Kreuz contra Poloniei*, instanța europeană a reținut că instituirea unor taxe judiciare de timbru nu reprezintă o încălcare *per se* a dreptului de acces la instanțele judecătorești, fiind respinsă teza ce echivalează dreptul de acces la justiție cu gratuitatea actului de justiție. Statele membre trebuie să se asigure, însă, de faptul că sumele împovărătoare pentru posibilitățile financiare ale anumitor justițiabili nu reprezintă o restricție disproporționată, ce împiedică dreptul de acces la o instanță de judecată.

24. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să determine reconsiderarea jurisprudenței Curții Constituționale, atât soluția, cât și considerentele cuprinse în deciziile menționate își păstrează valabilitatea și în cauza de față.

25. Distinct de acestea, în ceea ce privește critica de neconstituționalitate potrivit căreia dispozițiile Legii nr. 455/2001 reprezintă o îngrădire a liberului acces la justiție, Curtea reține că acest act normativ reglementează regimul juridic al semnăturii electronice și al înscrisurilor în formă electronică, precum și condițiile furnizării de servicii de certificare a semnăturilor electronice.

26. Curtea observă că, potrivit art. 4 din Legea nr. 455/2001 pct. 3, 4, 5 și 6, semnătura electronică reprezintă date în formă electronică, care sunt atașate sau logic asociate cu alte date în formă electronică și care servesc ca metodă de identificare, iar semnătura electronică extinsă reprezintă acea semnătură electronică care îndeplinește cumulativ următoarele condiții: a) este legată în mod unic de semnatar; b) asigură identificarea semnatarului; c) este creată prin mijloace controlate exclusiv de semnatar; d) este legată de datele în formă electronică, la care se raportează în așa fel încât orice modificare ulterioară a acestora este identificabilă. De asemenea, în sensul Legii nr. 455/2001, semnatar este persoana care deține un dispozitiv de creare a semnăturii electronice și care acționează fie în nume propriu, fie ca reprezentant al unui terț, iar datele de creare a semnăturii electronice reprezintă orice date în formă electronică cu caracter de unicitate, cum ar fi coduri sau chei criptografice private, care sunt folosite de semnatar pentru crearea unei semnături electronice.

27. Totodată, Curtea reține că Normele tehnice și metodologice din 13 decembrie 2001 pentru aplicarea Legii nr. 455/2001, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1.259/2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 847 din 28 decembrie 2001, prevăd că orice persoană, fizică sau juridică, aflată pe teritoriul României poate beneficia de servicii de certificare în vederea utilizării semnăturii electronice în sensul definit la art. 4 din lege.

28. Când privește regimul juridic al înscrisurilor în formă electronică, art. 5 din Legea nr. 455/2001 prevede că „*Înscrisul în formă electronică, căruia i s-a încorporat, atașat sau i s-a asociat logic o semnătură electronică extinsă, bazată pe un certificat calificat nesuspendat sau nerevocat la momentul respectiv și generată cu ajutorul unui dispozitiv securizat de creare a semnăturii electronice, este asimilat, în ceea ce privește condițiile și efectele sale, cu înscrisul sub semnătură privată*”. Potrivit art. 9 alin. (1) din același act normativ, partea care invocă înaintea instanței o semnătură electronică extinsă trebuie să probeze că aceasta îndeplinește cumulativ condițiile prevăzute la art. 4 pct. 4 din Legea nr. 455/2001, respectiv este legată în mod unic de semnatar, asigură identificarea semnatarului, este creată prin mijloace controlate exclusiv de semnatar și este legată de datele în formă electronică, la care se raportează în așa fel încât orice modificare ulterioară a acestora este identificabilă.

29. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat în mod constant că liberul acces la justiție semnifică faptul că orice

persoană poate sesiza instanțele judecătorești în cazul în care consideră că drepturile, libertățile sau interesele sale legitime au fost încălcate, iar nu faptul că acest acces nu poate fi supus niciunei condiționări, competența de a stabili regulile de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești revenindu-i legiuitorului, fiind o aplicare a dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 126 alin. (2). Ca atare, pentru apărarea drepturilor și intereselor sale legitime, orice persoană se poate adresa justiției, prin sesizarea instanței competente cu o cerere de chemare în judecată.

30. Astfel, potrivit art. 148 alin. (2) din Codul de procedură civilă, cererile adresate, personal sau prin reprezentant, instanțelor judecătorești pot fi formulate și prin înscris în formă electronică, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege. De asemenea, conform art. 199 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cu denumirea marginală „*Înregistrarea cererii*”, cererea de chemare în judecată, depusă personal sau prin reprezentant, sosită prin poștă, curier, fax sau scanată și transmisă prin poștă electronică ori prin înscris în formă electronică, se înregistrează și primește dată certă prin aplicarea ștampilei de intrare. Totodată, art. 268 din Codul de procedură civilă, cu denumirea marginală „*Rolul semnăturii*”, statuează că semnătura unui înscris face deplină credință, până la proba contrară, despre existența consimțământului părții care l-a semnat cu privire la conținutul acestuia și atunci când semnătura este electronică, aceasta nu este valabilă decât dacă este reprodușă în condițiile prevăzute de lege.

31. Având în vedere cele menționate, Curtea reține că indiferent de modul în care este sesizată instanța cu o cerere de chemare în judecată, în cadrul procedurii de regularizare, în virtutea principiului rolului activ al judecătorului, acesta stabilește un termen înlăuntrul căruia reclamantul trebuie să semneze fie olograf, fie electronic cererea de chemare în judecată. În situația în care se alege semnătura electronică, aceasta nu este valabilă decât dacă este reprodușă în condițiile Legii nr. 455/2001. Astfel, modalitatea în care reclamantul înțelege să semneze cererea de chemare în judecată reprezintă opțiunea sa. Prin urmare, Curtea constată că autorul excepției critică doar o facultate/posibilitate conferită de lege.

32. Ca atare, Legea nr. 455/2001, prin stabilirea regimului juridic al semnăturii electronice și al înscrisurilor în formă electronică, în raport cu criticile formulate, nu prezintă niciun viciu de neconstituționalitate.

33. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Tudor Andrei Raneti în dosarele nr. 39.360/3/2014 și nr. 39.471/3/2014 ale Tribunalul București — Secția a V-a civilă și constată că dispozițiile art. 14 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, art. 33 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru și ale Legii nr. 455/2001 privind semnătura electronică sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului București — Secția a V-a civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Pronunțată în ședința din data de 12 mai 2016.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent,
Bianca Drăghici

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL
ECONOMIEI,
COMERȚULUI
ȘI RELAȚIILOR CU
MEDIUL DE AFACERI
Nr. 456 din 16 mai 2016

MINISTERUL
FINANȚELOR PUBLICE
Nr. 946
din 27 iunie 2016

MINISTERUL
MUNCII, FAMILIEI,
PROTECȚIEI SOCIALE
ȘI PERSOANELOR
VÂRSTNICE
Nr. 1.017
din 31 mai 2016

ORDIN

privind aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli pe anul 2016 pentru Societatea „Litoral” — S.A.

Având în vedere prevederile art. 4 alin. (1) lit. b) din Ordonanța Guvernului nr. 26/2013 privind întărirea disciplinei financiare la nivelul unor operatori economici la care statul sau unitățile administrativ-teritoriale sunt acționari unici ori majoritari sau dețin direct ori indirect o participație majoritară, aprobată cu completări prin Legea nr. 47/2014, cu modificările și completările ulterioare,

în temeiul prevederilor art. 9 alin. (6) din Hotărârea Guvernului nr. 957/2015 privind organizarea și funcționarea Ministerului Economiei, Comerțului și Relațiilor cu Mediul de Afaceri, cu modificările ulterioare, ale art. 10 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 34/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Finanțelor Publice, cu modificările și completările ulterioare, și ale art. 18 alin. (3) din Hotărârea Guvernului nr. 344/2014 privind organizarea și funcționarea Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, precum și pentru modificarea unor acte normative, cu modificările și completările ulterioare,

viceprim-ministrul, ministrul economiei, comerțului și relațiilor cu mediul de afaceri, ministrul finanțelor publice și ministrul muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice emit următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă bugetul de venituri și cheltuieli pe anul 2016 pentru Societatea „Litoral” — S.A. prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Viceprim-ministru,
ministrul economiei,
comerțului și relațiilor
cu mediul de afaceri,
Costin Grigore Borc

p. Ministrul finanțelor
publice,
Daniela Pescaru,
secretar de stat

Ministrul muncii, familiei,
protecției sociale
și persoanelor vârstnice,
Dragoș-Nicolae Pîslaru

MINISTERUL ECONOMIEI, COMERȚULUI ȘI RELAȚIILOR CU MEDIUL DE AFACERI

Societatea „Litoral” — S.A.

Stațiunea Mamaia, vila 26, camera nr. 8, județul Constanța

Cod unic de înregistrare: RO 1869339

**BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI
pe anul 2016**

		INDICATORI	Nr. rd.	Propuneri an curent 2016 - mii lei -
0	1	2	3	4
I.		VENITURI TOTALE (rd. 1 = rd. 2 + rd. 5 + rd. 6)	1	8
	1	Venituri totale din exploatare, din care:	2	
		a) subvenții, cf. prevederilor legale în vigoare	3	
		b) transferuri, cf. prevederilor legale în vigoare	4	
	2	Venituri financiare	5	8
	3	Venituri extraordinare	6	
II		CHELTUIELI TOTALE (rd. 7 = rd. 8 + rd. 20 + rd. 21)	7	381,04
	1	Cheltuieli de exploatare, din care:	8	381,04
		A. cheltuieli cu bunuri și servicii	9	261,65
		B. cheltuieli cu impozite, taxe și vărsăminte asimilate	10	18,00
		C. cheltuieli cu personalul, din care:	11	91,39
		C0 Cheltuieli de natură salarială (rd. 13 + rd. 14)	12	22,49
		C1 ch. cu salariile	13	22,49
		C2 bonusuri	14	
		C3 alte cheltuieli cu personalul, din care:	15	
		cheltuieli cu plăți compensatorii aferente disponibilizărilor de personal	16	
		C4 Cheltuieli aferente contractului de mandat și a altor organe de conducere și control, comisii și comitete	17	51,46
		C5 cheltuieli cu asigurările și protecția socială, fondurile speciale și alte obligații legale	18	17,44
		D. alte cheltuieli de exploatare	19	10
	2	Cheltuieli financiare	20	
	3	Cheltuieli extraordinare	21	
III		REZULTATUL BRUT (profit/pierdere)	22	-373,04
IV		IMPOZIT PE PROFIT	23	
V		PROFITUL CONTABIL RĂMAS DUPĂ DEDUCEREA IMPOZITULUI PE PROFIT, din care:	24	
	1	Rezerve legale	25	
	2	Alte rezerve reprezentând facilități fiscale prevăzute de lege	26	
	3	Acoperirea pierderilor contabile din anii precedenți	27	
	4	Constituirea surselor proprii de finanțare pentru proiectele cofinanțate din împrumuturi externe, precum și pentru constituirea surselor necesare rambursării ratelor de capital, plăți dobânzilor, comisioanelor și altor costuri aferente acestor împrumuturi	28	
	5	Alte repartizări prevăzute de lege	29	
	6	Profitul contabil rămas după deducerea sumelor de la rd. 25, 26, 27, 28, 29	30	
	7	Participarea salariaților la profit în limita a 10% din profitul net, dar nu mai mult de nivelul unui salariu de bază mediu lunar realizat la nivelul operatorului economic în exercițiul financiar de referință	31	
	8	Minimum 50% vărsăminte la bugetul de stat sau local în cazul regiilor autonome, ori dividende convenite acționarilor, în cazul societăților/ companiilor naționale și societăților cu capital integral sau majoritar de stat, din care:	32	
		a) - dividende convenite bugetului de stat	33	
		b) - dividende convenite bugetului local	33a	
		c) - dividende convenite altor acționari	34	
	9	Profitul nerepartizat pe destinațiile prevăzute la rd. 31 - rd. 32 se repartizează la alte rezerve și constituie sursă proprie de finanțare	35	
VI		VENITURI DIN FONDURI EUROPENE	36	

*) Anexa este reprodusă în facsimil.

		INDICATORI	Nr. rd.	Propuneri an curent 2016 - mii lei -
0	1	2	3	4
VII		CHELTUIELI ELIGIBILE DIN FONDURI EUROPENE, din care	37	
	a)	cheltuieli materiale	38	
	b)	cheltuieli cu salariile	39	
	c)	cheltuieli privind prestările de servicii	40	
	d)	cheltuieli cu reclama și publicitate	41	
	e)	alte cheltuieli	42	
VIII		SURSE DE FINANȚARE A INVESTIȚIILOR, din care:	43	550
	1	Alocații de la buget	44	
		alocații bugetare aferente plății angajamentelor din anii anterior	45	
IX		CHELTUIELI PENTRU INVESTIȚII	46	550
X		DATE DE FUNDAMENTARE	47	
	1	Nr. de personal prognozat la finele anului	48	2
	2	Nr. mediu de salariați total	49	1
	3	Castigul mediu lunar pe salariat (lei/persoană) determinat pe baza cheltuielilor de natură salarială *)	50	
	4	Castigul mediu lunar pe salariat determinat pe baza cheltuielilor cu salariile (lei/persoană) (rd. 13/rd. 49)/12*1000	51	
	5	Productivitatea muncii în unități valorice pe total personal mediu (mii lei/persoană) (rd. 2/rd. 49)	52	
	6	Productivitatea muncii în unități fizice pe total personal mediu (cantitate produse finite/ persoană)	53	
	7	Cheltuieli totale la 1000 lei venituri totale (rd. 7/rd. 1)x1000	54	
	8	Plăți restante	55	
	9	Creanțe restante	56	26,57

MINISTERUL ECONOMIEI, COMERȚULUI ȘI RELAȚIILOR CU MEDIUL DE AFACERI

ORDIN

privind aprobarea Procedurii de implementare a schemei de ajutor *de minimis* prevăzute în cadrul Programului de dezvoltare a activităților de comercializare a produselor și serviciilor de piață

Având în vedere prevederile Legii bugetului de stat pe anul 2016 nr. 339/2015 și ale art. 25 din Legea nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, cu modificările și completările ulterioare, în temeiul prevederilor art. 9 alin. (6) din Hotărârea Guvernului nr. 957/2015 privind organizarea și funcționarea Ministerului Economiei, Comerțului și Relațiilor cu Mediul de Afaceri, cu modificările și completările ulterioare,

viceprim-ministrul, ministrul economiei, comerțului și relațiilor cu mediul de afaceri, emite următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă Procedura de implementare a schemei de ajutor *de minimis* prevăzută în cadrul Programului de dezvoltare a activităților de comercializare a produselor și serviciilor de piață, cuprinsă în anexa*) care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — Direcția de Antreprenoriat și Programe pentru IMM din cadrul Ministerului Economiei, Comerțului și Relațiilor cu Mediul de Afaceri și oficiile teritoriale pentru întreprinderi mici și mijlocii și cooperative vor duce la îndeplinire prezentul ordin.

Art. 3. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Viceprim-ministru,
ministrul economiei, comerțului și relațiilor cu mediul de afaceri,
Costin Grigore Borc

București, 30 iunie 2016.
Nr. 696.

*) Anexa se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 509 bis, care se poate achiziționa de la Centrul pentru relații cu publicul al Regiei Autonome „Monitorul Oficial”, București, șos. Panduri nr. 1.

MINISTERUL JUSTIȚIEI

ORDIN**pentru aprobarea formularului de raportare prin care băncile transmit, în condițiile legii, către Agenția Națională de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate situația la zi a sumelor de bani sechestrate prin ordonanța procurorului sau prin încheierea judecătorului de cameră preliminară ori a instanței de judecată, precum și a dobânzilor acumulate**

În temeiul dispozițiilor art. 38 alin. (5) și ale art. 45 din Legea nr. 318/2015 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate și pentru modificarea și completarea unor acte normative, în conformitate cu prevederile art. 13 din Hotărârea Guvernului nr. 652/2009 privind organizarea și funcționarea Ministerului Justiției, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul justiției emite următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă formularul de raportare prin care băncile transmit, în condițiile legii, către Agenția Națională de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate situația la zi a sumelor de bani sechestrate prin ordonanța procurorului sau prin încheierea judecătorului de cameră preliminară ori a

instanței de judecată, precum și a dobânzilor acumulate, prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul justiției,
Raluca Alexandra Prună

București, 23 iunie 2016.
Nr. 2.385/C.

ANEXĂ

Formularul de raportare prin care băncile transmit, în condițiile legii, către Agenția Națională de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate situația la zi a sumelor de bani sechestrate prin ordonanța procurorului sau prin încheierea judecătorului de cameră preliminară ori a instanței de judecată, precum și a dobânzilor acumulate

Nr.	Titular cont (numele, prenumele/denumirea)	CUI/CNP	Actul prin care s-a dispus măsura asigurătorie în cadrul procesului penal		Cuantum sumă indisponibilizată	Valută	Sold la zi cont curent/depozit la termen, din care dobânzi	Valută	Observații
			Nr. act Nr. dosar Data	Organ emitent					

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro
Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.70, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72
Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

